

hariduskomisjon	X
majanduskomisjon	JK
kultuuri- ja spordikomisjon	X
kogukonnakomisjon	X
revisjonikomisjon	
sotsiaal- ja heaolukomisjon	X
eestseisus	X

PÕLTSAMAA VALLAVOLIKOGU

M Ä Ä R U S

Põltsamaa

27.04.2026 nr 1-4.1/2026/124

Rahvaküsitluse korraldamise kord

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32¹ lõike 12 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

Rahvaküsitluse (edaspidi *küsitlus*) korraldamise kord (edaspidi *kord*) reguleerib Põltsamaa valla haldusterritooriumil küsitluse korraldamist, et selgitada välja elanike arvamus vallale olulistes küsimustes.

§ 2. Mõisted

Korras kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) elanik – Põltsamaa valla territooriumil elav vähemalt 16-aastane isik, kelle rahvastikuregistrijärgne elukoha aadress asub Põltsamaa vallas ning keda ei ole valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistatud ja kes ei kannu kohtu poolt kuriteos süüdi mõistetuna karistust kinnipidamiskohas. Valla elanikuks loetakse lisaks Eesti kodanikule ja Euroopa Liidu kodanikule välismaalane ehk isik, kes ei ole Eesti ega muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, kuid kes vastab eeltoodud nõuetele ning elab Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse alusel;
- 2) küsitlusala – küsitluse läbiviimise otsuses määratletud piirkond, kus küsitlus korraldatakse;
- 3) hääletaja – rahvaküsitluses osalev elanik.

§ 3. Küsitluse korraldamise põhimõtted

- (1) Küsitlusest on õigus osa võtta Põltsamaa valla elanikul.
- (2) Igal elanikul on üks hääl.

(3) Küsitlus võib hõlmata kogu valla territooriumi või territooriumi osa. Valla territooriumi osa hõlmava küsitluse minimaalseks küsitlusalaks on üks asustusüksus.

(4) Küsitluse läbiviimist on võimalik vaadelda.

(5) Küsitluse läbiviimist rahastatakse valla eelarvest.

§ 4. Küsitluse viis

(1) Küsitluse võib läbi viia elektrooniliselt, küsitluslehe täitmisega või kombineeritult.

(2) Kombineeritud küsitluse korral võib arvamust avaldada vastavas veebikeskkonnas või küsitluslehte täites.

(3) Elektrooniline küsitlus viiakse läbi ainult vastavas veebikeskkonnas.

(4) Küsitluslehe täitmine toimub rahvaküsitluse läbiviimiseks moodustatud küsitluspunktis.

§ 5. Küsitluse läbiviimise vaatlemine

(1) Igaühel on õigus vaadelda küsitluse läbiviimise komisjoni (edaspidi komisjon) tegevust ja toiminguid.

(2) Vaatleja peab enne vaatlemise alustamist end esitlema.

(3) Vaatleja ei või segada küsitluse läbiviimist ega komisjoni tööd ega osaleda komisjoni pädevuses olevates toimingutes.

(4) Vaatlejal ei ole õigust tutvuda hääletajate nimekirjaga, välja arvatud enda andmete õigsuse kontrollimiseks.

(5) Kui ruumipuudusel ei ole võimalik tagada kõigile vaatlejatele võrdseid tingimusi toimingute vaatlemiseks, toimub vaatlemine komisjoni korralduste alusel.

2. peatükk KÜSITLUSE ETTEVALMISTAMINE

§ 6. Küsitluse korraldamine

(1) Küsitluse korraldamise otsustab Põltsamaa Vallavolikogu.

(2) Küsitluse korraldamise otsus sisaldab:

1) läbiviimise aeg;

2) läbiviimise viis;

3) küsitlusala;

4) küsimust või küsimusi, mis peavad olema sõnastatud selliselt, et neile saaks vastata kas „jah“ või „ei“.

(3) Otsus küsitluse korraldamise kohta peab olema vastu võetud vähemalt 30 kalendripäeva enne küsitluse algust.

(4) Küsitluslehe kasutamisel kinnitatakse otsusega küsitluslehe vorm.

(5) Teave küsitluse läbiviimise kohta avalikustatakse väljaandes Põltsamaa Vallaleht ja Põltsamaa valla veebilehel vähemalt 15 kalendripäeva enne küsitluse algust. Vallavalitsus võib lisaks eelpool viidatule kasutada teavitamiseks ka muid meediakanaleid või vahendeid.

§ 7. Küsitluse läbiviimise komisjon

(1) Küsitlust korraldab vallavalitsuse korraldusega moodustatud komisjon.

(2) Komisjoni liikmeks ei või olla vallavolikogu ja vallavalitsuse liikmed.

(3) Komisjoni koosolek on otsustusvõimeline, kui sellel osaleb vähemalt kaks kolmandikku komisjoni liikmetest. Komisjoni otsused tehakse poolthälte enamusega.

(4) Komisjoni asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagab vallavalitsus.

(5) Komisjoni töös osaleval isikul on õigus saada tasu küsitluse korraldamisega seotud ülesannete täitmise eest.

§ 8. Komisjoni ülesanded

Komisjoni ülesanded on:

- 1) lahendada küsitluse korraldamisega seonduvad organisatsioonilised ja tehnilised küsimused;
- 2) vastutada korra tagamise eest küsitluskohas;
- 3) korraldada küsitluseks vajalike dokumentide ettevalmistamine ja vormistamine;
- 4) valmistada ette küsitluse läbiviimise koht ja muu küsitluse korraldamiseks vajalik;
- 5) korraldada küsitluse vahetu läbiviimine küsitluspunktides;
- 6) teha kindlaks küsitluse tulemused, koostades vastava protokollu ning edastada need vallavalitsusele avalikustamiseks ja volikogule kinnitamiseks;
- 7) edastada komisjoni otsuste ja tegevuse kohta esitatud kaebused vallavalitsusele.

§ 9. Küsitluses osalejate nimekiri

(1) Vallavalitsus koostab rahvastikuregistri andmete põhjal küsitluses osalejate nimekirja.

(2) Nimekiri esitatakse komisjonile hiljemalt viis kalendripäeva enne küsitluse algust.

(3) Nimekirja kantakse elaniku kohta järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood;
- 3) elukoha aadress.

- (4) Nimekirja allkirjastab komisjoni esimees küsitluse toimumise päeval enne küsitluse algust.
- (5) Nimekirjast välja jäänud isikud kannab komisjoni esimees nimekirja vallasekretäri teatise alusel hiljemalt küsitluse toimumise ajal.
- (6) Nimekiri ei ole avalik. Küsitluses osaleja võib selles kontrollida ainult enda kohta nimekirja kantud andmete õigsust.

§ 10. Küsitlusleht

- (1) Küsitluslehele märgitakse küsimus või küsimused volikogu otsuse alusel.
- (2) Küsitluslehed valmistab ette vallavalitsus.
- (3) Vallavalitsus annab küsitluslehed ja muud küsitluse läbiviimiseks vajalikud vahendid komisjonile üle hiljemalt viis kalendripäeva enne küsitluse algust.
- (4) Komisjon lööb küsitluslehe küsimustega leheküljele valla pitsati jäljendi.

3. peatükk KÜSITLUSE LÄBIVIIMINE

§ 11. Küsitluse toimumise koht

- (1) Küsitlus korraldatakse volikogu määratud viisil.
- (2) Kui küsitlus viiakse läbi küsitluslehe täitmisega küsitluspunktides, määrab vallavalitsus korraldusega küsitluspunktide asukohad ja lahtioleku ajad.

§ 12. Küsitluskasti ja -ruumi ettevalmistamine

- (1) Küsitlusruumis peab olema küsitluskast küsitluslehtede kogumiseks ja kabiin küsitluslehe täitmiseks.
- (2) Küsitlusruumi paigaldatud kabiin peab võimaldama küsitluslehe salajast täitmist. Kabiin sisustatakse kirjutamiskohaga ja tagatakse kirjutusvahendite olemasolu.
- (3) Komisjoni esimees või aseesimees pitseerib enne küsitluse algust küsitluskasti. Küsitluskasti pitseerimise juures peab lisaks komisjoni esimehele või aseesimehele viibima vähemalt üks komisjoni liige. Küsitluskasti pitseerimiseks kleebitakse küsitluskasti ja küsitluskasti kaane ühenduskohale vähemalt viie sentimeetri laiune pabeririba, millele kirjutatakse küsitluskasti sulgemise kuupäev ja kellaaeg ning mille allkirjastavad komisjoni esimees või aseesimees ja kohalviibivad komisjoni liikmed, või pitseeritakse küsitluskast selleks spetsiaalselt toodetud plommide abil, kui küsitluskasti ehitus seda võimaldab.
- (4) Küsitluspäeval pitseerib komisjon pärast küsitluse aja lõppemist küsitluskasti ava. Iga küsitluspäeva lõpus koostatakse protokoll, milles märgitakse nimekirjadesse kantud hääletajate arv ja

nimekirjadesse küsitluslehe saamise kohta antud allkirjade alusel küsitluslehe saanud hääletajate arv. Protokollile kirjutavad alla komisjoni esimees või aseesimees ja komisjoni liikmed.

§ 13. Küsitluses osalemine küsitluspunktis ja küsitluslehe täitmine

- (1) Hääletaja esitab komisjonile kehtiva isikut tõendava dokumendi.
- (2) Komisjon kontrollib hääletaja isikusamasust ja õigust osaleda küsitluses.
- (3) Küsitluslehe saamise kohta annab hääletaja allkirja küsitluses osalejate nimekirjas.
- (4) Hääletajale võimaldatakse küsitluslehe salajane täitmine.
- (5) Hääletaja täidab küsitluslehe, tehes sellele märke vastusevariandi „jah” või „ei” juurde (näiteks tehakse sobiva vastusevariandi kasti rist).
- (6) Hääletaja täidab küsitluslehe isiklikult. Kui hääletaja ei ole füüsilise puude tõttu võimeline küsitluslehte ise täitma, võib ta enda juuresolekul lasta oma küsitluslehe täita mõnel teisel isikul.
- (7) Hääletaja saab küsitluspunktis läbiviidava küsitluse käigus anda oma hääle vaid üks kord.
- (8) Küsitluslehe rikkumise korral peab hääletaja tagastama küsitluslehe komisjonile ja komisjon väljastab talle täitmiseks uue küsitluslehe. Hääletaja peab kasutamata küsitluslehe komisjonile tagastama. Tagastatud kasutamata küsitluslehele tehakse hääletaja juuresolekul märke „Tagastatud” ja küsitluslehte küsitluse tulemuste kindlakstegemisel ei arvestata. Rikutud ja kasutamata küsitluslehed märgistab komisjon küsitluslehe nurga äralõikamisega.
- (9) Pärast küsitluslehe täitmist murrab hääletaja küsitluslehe kokku ning annab selle komisjoni liikmele, kes paneb kokkumurtud küsitluslehe välisküljele valla pitsati jäljendi.
- (10) Hääletaja laseb küsitluslehe ise küsitluskasti. Kui hääletaja ei ole füüsilise puude tõttu võimeline küsitluslehte ise küsitluskasti laskma, võib seda tema soovil ja juuresolekul teha mõni teine isik.

§ 14. Küsitluses osalemine kodus ja viibimiskohas

- (1) Kui küsitlus viiakse läbi küsitluslehe täitmisega küsitluspunktides, võib hääletaja, kes viibib küsitluse toimumise päeval küsitlusalal, taotleda küsitluslehe täitmist kodus või viibimiskohas, kui tema tervislik seisund või mõni muu mõjuv põhjus on takistuseks tema vahetule osalemisele küsitluskohas toimuval küsitlusel.
- (2) Küsitluslehe kodus täitmise taotlus esitatakse komisjonile või vallasekretärile hiljemalt kolm tundi enne küsitluskoha sulgemist küsitluse viimasel päeval.
- (3) Küsitluslehe täitmist kodus korraldavad vähemalt kaks komisjoni liiget, järgides käesolevas määruses sätestatud tingimusi.

(4) Hääletajate kohta, kes on andnud teada soovist hääletada kodus või viibimiskohas, koostatakse eraldi nimekiri ning hääletaja annab sellele küsitluslehe saamise kohta allkirja.

(5) Kodus ja viibimiskohas küsitluse läbiviimiseks kasutab komisjon eraldi hääletuskasti, mille komisjon pitseerib vahetult enne hääletamist korra § 12 lõikes 3 märgitud viisil.

§ 15. Elektrooniline küsitlus

(1) Elektrooniline küsitlus toimub vastavas veebikeskkonnas.

(2) Küsitluses saab osaleda vaid isiklikult. Elektroonilises küsitluses osalemiseks peab hääletaja end identifitseerima ID-kaardi, smart-ID või mobiil-ID-ga.

(3) Elektroonilise küsitluse korral on võimalik varasemat arvamust muuta elektroonilise küsitlusperioodi jooksul, korrates sama protseduuri või tehes seda küsitluspunktis küsitluslehel arvamuse andmisega.

(4) Pärast elektroonilise küsitluse lõppu koostatakse elektrooniliselt hääletanute nimekiri ning esitatakse see komisjonile vallavalitsuse määratud kuupäevaks. Kui isik on hääletanud elektrooniliselt, teeb komisjon hääletajate nimekirja märke elektroonilise hääletamise kohta.

4. peatükk

KÜSITLUSE TULEMUSTE KINDLAKSTEGEMINE

§ 16. Komisjoni tegevus küsitluse lõppemisel

(1) Komisjoni tegevus enne küsitluskasti avamist:

1) loeb üle kõik välja andmata jäänud, tagastatud ja rikutud küsitluslehed. Rikutud ja kasutamata küsitluslehed kustutatakse lehe nurga äralõikamisega;

2) teeb nimekirjas küsitluslehtede saamise kohta antud allkirjade alusel kindlaks nimekirjadesse kantud isikute arvu, küsitluslehe saanud ja küsitluses osalenute arvu ning kannab need protokollis.

(2) Küsitluskastid avatakse pärast küsitluse lõppemist vähemalt kahe kolmandiku komisjoni liikmete juuresolekul.

(3) Kodus või viibimiskohas täidetud küsitluslehe esimesele leheküljele pannakse valla pitsati jäljend ning küsitluslehed pannakse küsitluskohas täidetud küsitluslehtede hulka.

(4) Küsitluspunktide küsitlustulemused tehakse kindlaks vahetult pärast küsitluspunkti sulgemist küsitluse lõppemise päeval. Elektroonilise küsitluse tulemused tehakse kindlaks hiljemalt küsitluse lõppemise päevale järgneval päeval.

(5) Küsitlusleht on kehtiv, kui see ei ole täidetud nõuetekohaselt, kuid sellele on üheselt arusaadavalt märgitud, millist vastusevarianti hääletaja toetas.

(6) Küsitlusleht tunnistatakse kehtetuks, kui:

1) sellel ei ole kaht pitsati jäljendit;

- 2) sellele ei ole tehtud märget kummagi vastusevariandi juurde või on neid tehtud rohkem kui üks;
- 3) sellele tehtud märget on parandatud ning seetõttu ei ole arvamus üheselt mõistetav.

(7) Kui hääletaja on oma arvamuse andnud nii elektrooniliselt kui ka küsitluslehel, loetakse kehtivaks küsitluslehel antud hääl ning komisjon tühistab elektrooniline hääl ja märgib selle otsustuse protokollis.

(8) Küsitluse lõplik tulemus selgub, kui liidetakse elektroonilisel hääletusel antud ja küsitluspunktides antud hääled.

(9) Komisjon teeb küsitluskastis olevate küsitluslehtede ja elektroonilisel hääletusel antud vastuste alusel kindlaks küsitluses osalenud hääletajate arvu, kehtetute küsitluslehtede arvu ja esitatud küsimusele nii jaatavalt kui ka eitavalt vastanud hääletajate arvu. Saadud andmete põhjal koostab komisjon protokollis.

(10) Küsitluse tulemuste protokollis kantakse:

- 1) läbiviimise aeg;
- 2) läbiviimise koht;
- 3) läbiviimise viis;
- 4) küsitlusala;
- 5) sisu;
- 6) küsitlusala vähemalt 16-aastaste elanike arv;
- 7) osavõtjate arv;
- 8) küsitluskastis olnud küsitluslehtede arv;
- 9) rikutud küsitluslehtede arv;
- 10) elektrooniliselt antud häälte arv;
- 11) tühistatud elektrooniliste häälte arv;
- 12) „jah“ vastusega küsitluslehtede arv;
- 13) „ei“ vastusega küsitluslehtede arv.

(11) Protokollis allkirjastab komisjoni esimees ning protokollile lisatakse komisjoni liikmete eriarvamused ja komisjonile laekunud kaebused küsitluse käigus esinenud rikkumiste kohta.

(12) Pärast küsitluse tulemuste kindlakstegemist pakib komisjon eraldi pakkidesse:

- 1) kehtivad küsitluslehed vastusevariantide kaupa;
- 2) kehtetud küsitluslehed;
- 3) tagastatud küsitluslehed;
- 4) välja andmata jäänud küsitluslehed.

(13) Igale pakile kirjutatakse küsitluslehe liik ja arv pakis.

(14) Küsitluslehed, osalejate nimekirjad, komisjoni otsused, protokollid, komisjoniliikmete eriarvamused ning komisjonile esitatud kaebused edastatakse vallavalitsuse kantseleile hiljemalt küsitluse lõppemise päevale järgneval päeval.

5. peatükk

KAEBUSED

§ 17. Kaebuse esitamine ja läbivaatamine

- (1) Isik, kes leiab, et komisjoni toimingu või otsusega rikutakse tema õigusi, võib esitada vallavalitsusele kaebuse komisjoni toimingu või otsuse peale kolme kalendripäeva jooksul küsitluse lõppemisest arvates.
- (2) Vallavalitsus vaatab kaebuse läbi kolme tööpäeva jooksul.
- (3) Vallavalitsus teeb otsuse kaebuse esitajale teatavaks viivitamata.

6. peatükk TULEMUSTE KINNITAMINE

§ 18. Tulemuste kinnitamine

- (1) Küsitluse tulemused kinnitatakse volikogu otsusega pärast kaebuste esitamise tähtaja möödumist või esitatud kaebuste lahendamist.
- (2) Kui küsitluse käigus ilmneb korra olulisi rikkumisi, on volikogul õigus jätta küsitluse tulemused kinnitamata ja tunnistada need kehtetuks.
- (3) Küsitluse tulemuste kehtetuks tunnistamise korral määrab volikogu elanike arvamuse väljaselgitamiseks uue küsitluse aja.

7. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 19. Määruse kehtetuks tunnistamine

Põltsamaa Vallavolikogu 20. veebruari 2025 määrus nr 4 „Rahvaküsitluse korraldamise kord“ tunnistatakse kehtetuks.

§ 20. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

(allkirjastatud digitaalselt)

Reet Alev
vallavolikogu esimees

Seletuskiri

Põltsamaa Vallavolikogu määruse „Rahvaküsitluse korraldamise kord“ eelnõule

I. Sissejuhatus

Määruse „Rahvaküsitluse korraldamise kord“ (edaspidi määrus) uue tervikteksti vastuvõtmise peamiseks eesmärgiks on viia see kooskõlla 20.02.2026 jõustunud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) muudatusega.

Määruse vastuvõtmiseks on vajalik volikogu poolthääle enamus.

II. Määruse eelnõu koostamist tingivad asjaolud

Põltsamaa Vallavolikogu 20. veebruari 2025 määrus nr 4 „Rahvaküsitluse korraldamise kord“ on kehtestatud KOKS § 15 lõike 2 ja Põltsamaa Vallavolikogu 12.04.2018 määruse nr 13 „Põltsamaa valla põhimäärus“ § 14 lõike 6 alusel. KOKS § 15 lõike 2 ei olnud konkreetne volitusnorm, vaid sätestas KOV õiguse korraldada oma territooriumil olulistest küsimustest elanike küsitlusi. Kohaliku elu küsimuse korraldamiseks võib kohaliku omavalitsuse organ (volikogu või valitsus) anda määruse volitusnormita, välja arvatud juhul, kui seaduses on volitusnorm olemas.

20. veebruaril 2026 jõustus (KOKS) muudatus. Seadusemuudatusega täienes KOKS uue paragrahvi 32¹, kus määratletakse kohaliku rahvaküsitluse põhireeglid ja antakse volikogule pädevus anda täpsem eeskiri küsitluse korraldamiseks. KOKS § 15 lõige 2 tunnistatakse alates 01.07.2026 kehtetuks. Kuna KOKSis on olemas konkreetne volitusnorm, pole ka viide Põltsamaa valla põhimääruse § 14 lõikele 6 pole enam vajalik.

Määruse eelnõu koostamisel kaaluti, kas muuta olemasolevat määrust või anda välja uus terviktekst. Kaalukausile jäi uue tervikteksti väljaandmine, kuna korra ülevaatamisel selgus, et terminid vajasid tekstis läbivalt ühtlustamist ning muuta oli vaja ka sätete järjekorda.

Võrreldes eelmise korraga on eelnõus vähesel määral täpsustatud ka rahvaküsitluse läbiviimise sisunõudeid. Olulisemad neist on:

- 1) määruse § 2 punktis 1 täpsustatakse elaniku mõistet ja viiakse see kooskõlla 20.02.2026 jõustunud KOKS § 32 lõikega 1¹. Rahvaküsitlusel saavad osaleda kõik rahvastikuregistri andmetel selle omavalitsusüksuse territooriumil või territooriumiosal elavad valla- või linnaelanikud, kes vastavad [KOKS § 32 lõike 1¹](#) nõuetele. Seega on küsitluse käigus õigus arvamust avaldada ka omavalitsusüksuses elukoha registreerinud isikul, kellel pole Eestis valimisõigust. See regulatsioon laiendab vallaelaniku mõistet võrreldes tavaliste KOV valimistega;
- 2) elektroonilise küsitluse korraldust reguleerivates sätetes jäetakse välja viide konkreetselt VOLISEle, kuna see keskkond lõpetab lähiajal tegevuse ning uut keskkonda ei ole veel kasutusele võetud. Eesti Linnade ja Valdade Liit on teada andnud, et kohalike omavalitsuste rahvaküsitluste portaali valmib eeldatavalt 18. juulil 2026 ning see on kavandatud asendama VOLISE „Osale“ moodulit. Edaspidi saavad kohalikud omavalitsused rahvaküsitlusi läbi viia selles keskkonnas. Seega on mõistlik määruks elektroonilise rahvaküsitluse osa reguleerida ilma konkreetsele portaalile viitamata.
- 3) sätted on läbivalt viidud loogilisemasse järjekorda ning mitmeid sätteid on täpsustatud nt komisjoni tegevust pärast küsitluse lõppemist.

III Määruse mõjud

Tagatakse kooskõla KOKSiga.

IV Rakendamisega seotud tegevused, kulud/tulud

Eelnõu rakendamise eel ei kaasne täiendavaid kulusid.

V Määruse jõustumine

Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

VI Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine

Määruse eelnõu on heaks kiidetud Põltsamaa Vallavalitsuses 27.04.2026 istungil ning edastatud menetlemiseks Põltsamaa Vallavolikogule.

VII Määruse jaotuskava

Määrus avaldatakse Riigi Teatajas.

Koostas: vallasekretär Merike Sumla

Kooskõlastas: jurist Eva Panksepp

Eelnõu esitaja: Põltsamaa Vallavalitsus

Ettekandja: vallasekretär Merike Sumla